

Yttrande över kommunens yttrande i mål 15545-25

Det framgår inte med full tydlighet av kommunens yttrande hur beslutsprocessen gick till när ärende 25 på dagordningen, "Tilläggsanslag till socialnämnden i budget 2025", skulle avgöras. För att undvika oklarheter lämnar klagandena därför en kort redogörelse för beslutsgången. (Hela sammanträdet finns tillgängligt via Vänersborgs kommuns webbplats.)

När överläggningen i ärendet hade avslutats förelåg följande yrkanden. Den politiska majoriteten, det vill säga de styrande partierna, yrkade bifall i sak till förslaget. Den politiska minoriteten, det vill säga oppositionspartierna, yrkade på återremiss av ärendet och angav en motivering för återremissen. Den styrande majoriteten hade därutöver framfört ett yrkande om återremiss i andra hand, även detta förenat med en motivering.

Vid beslutstillfället ställde kommunfullmäktiges ordförande först frågan om ärendet skulle avgöras vid sammanträdet eller återremitteras. Omröstning begärdes. De ledamöter som ville avgöra ärendet vid sammanträdet röstade ja, och de ledamöter som ville återremittera ärendet röstade nej. Omröstningen utföll med röstsiffrorna 23–22 för att avgöra ärendet vid sammanträdet.

Eftersom det enligt 5 kap. 50 § kommunallagen endast krävs att minst en tredjedel av de närvarande ledamöterna stöder ett yrkande om återremiss, innebär omröstningsutfallet att ärendet skulle återremitteras.

Klagandena uppfattade att detta beslut också innebär att den av minoriteten angivna motiveringen skulle ligga till grund för återremissen. Ordföranden gjorde emellertid en annan bedömning och hänvisade till att även den styrande majoriteten hade yrkat återremiss i andra hand och angett en egen motivering, varför det enligt ordföranden förelåg två motiveringar.

Efter ordningsfrågor och ytterligare diskussion ställde ordföranden frågan till kommunfullmäktige vilken motivering som skulle följa med återremissen. Omröstning genomfördes, varvid majoriteten med röstsiffrorna 23–22 beslutade att låta den egna motiveringen följa med återremissen. Minoritetens motivering avslogs.

Utifrån denna redogörelse vidhåller klagandena sin överklagan och bemöter härmed kommunens yttrande.

Det är ostridigt att det vid sammanträdet förelåg ett primärt yrkande om återremiss från en minoritet av ledamöterna, samt ett andrahandsyrkande om återremiss från den styrande majoriteten, att aktualiseras först om ärendet inte skulle avgöras i sak. Kommunen gör gällande att detta medför att återremissen ska betraktas som ett majoritetsbeslut. Denna slutsats saknar, som klaganden ser det, stöd i kommunallagen.

Minoritetens yrkande om återremiss aktualiserades inom ramen för minoritetsskyddet i 5 kap. 50 § kommunallagen. Av lagtexten framgår att motiveringen till ett beslut om återremiss ska bestämmas av de ledamöter som begärt återremittering.

Av förarbetena till bestämmelsen (prop. 2008/09:21) framgår att lagstiftaren avsett att se återremissyrkandet och dess motivering som sammanhängande och oskiljaktiga. I propositionen betonas att det är de ledamöter som begär återremiss som ska ange vilka brister i beslutsunderlaget som motiverar återremitteringen.

Vidare framgår av förarbetena att regleringen införts i syfte att säkerställa minoritetens inflytande över återremissens innehåll och att förhindra att den styrande majoriteten ges möjlighet att påverka eller förändra motiveringen till en återremiss som begärts av en minoritet (jfr prop. 2008/09:21).

Att den styrande majoriteten i det aktuella fallet även framfört ett andrahandsyrkande om återremiss förändrar, som klaganden ser det, inte denna ordning. Ett sådant yrkande kan knappast ges företräde framför ett primärt minoritetsyrkande i frågan om vem som äger rätten att bestämma motiveringen. Avgörande måste vara vilket yrkande som faktiskt låg till grund för beslutet att återremittera ärendet.

Genom att tillåta ledamöter som i första hand yrkat och i omröstningen röstat på att ärendet skulle avgöras i sak under sammanträdet – och vars återremissyrkande endast framförts i andra hand – att delta i och avgöra frågan om motiveringen, har kommunfullmäktige enligt klagandens mening i praktiken tillåtit den styrande majoriteten att påverka innehållet i en återremiss som aktualiserats genom minoritetsskyddet. Detta torde strida mot den ordning som följer av 5 kap. 50 § kommunallagen och dess förarbeten.

Kommunens hänvisning till bestämmelsen om att ordföranden vid flera motiveringar får pröva vilken som biträds av minst en tredjedel av de närvarande ledamöterna kan inte ges den innebörd kommunen gör gällande. Denna ordning tar ju sikte på situationer där flera motiveringar framförs av de ledamöter som begärt återremiss, och ger som de klagande ser det inte stöd för att ledamöter som motsatt sig återremiss i första hand ska kunna delta i fastställandet av motiveringen.

Att kommunen i efterhand beskriver återremissen som ett majoritetsbeslut torde sakna rättslig betydelse. Den rättsliga bedömningen ska göras utifrån hur beslutsprocessen faktiskt genomfördes, inte utifrån en efterhandskonstruktion.

Sammanfattningsvis är klagandens uppfattning att kommunfullmäktige, genom att tillåta ledamöter som endast i andra hand begärt återremiss att delta i beslutet om motiveringen, handlat i strid med 5 kap. 50 § kommunallagen. Beslutet har därmed inte tillkommit i laga ordning och bör därför upphävas enligt 13 kap. 8 § kommunallagen.